

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Štev. 105.

V Ljubljani v saboto, 5. julija 1884.

Tečaj I.

Ed. Ivanovič Tottleben †.

Bridka žalost mora dušo polniti ruskemu rodoljubu, ako vidi, s kako brezozirno izbirčnostjo neizprosna smrt divja in razsaja med najboljšimi junaki silnega ruskega carstva. Dve leti je tega, odkar so položili v hladno gomilo ruskega Ahileja, mladega Skobeleva. Zopet je minulo nekaj mesecev in slavni pesnik Turgenev zatisnil je za zmiraj bistro svoje oko, s katerim je tako živo opazoval trpljenje in norosti človeškega rodu. In včeraj nas je z nova doletela pretresujoča vest, da je Rusom umrl njih Odisej, prvi vojaški inženir našega stoletja in vreden tekmelec slavnemu Vauban, mojster v bojni teoriji in v krvavi praksi — Ed. Ivanovič Tottleben.

Njegovo ime se je med velikim občinstvom čulo le dvakrat, leta 1855 in 1877/78, a takrat je vsa Evropa gledala tega moža z ono pozornostjo, s katero se gleda nova lesketajoča zvezda na jasnem obnebju. V prvič bilo je to o priliki svetovnoznane obleganja mesta Sebastopola v krimski vojski. V jeseni 1854 izkrcale so se združene vojske Angležev, Francozov in Turkov na južnem obrežju tavrškega poluotoka, 20. sept. premagali so generala Menčikova na strmih bregovih brežnice Alme. Ako bi tedaj takoj energično udarili proti slabo zavarovanemu mestu, bi se ga bili polastili brez posebnih naporov; vsaj tako pripovedujejo poročila ruskega generalnega štaba.

Toda to se ni zgodilo, in kmalu je stvar dobila drugo lice. Med branitelji oblegane tvrđnjave bil je dotedaj nepoznan 37letni inženerski častnik, rojen v Mitavu na Vzhodnem morji iz trgovinske rodbine. Vplivnih rodbinskih zvez ni imel, tudi njegovo vedenje ni bilo tako, da bi se takoj moglo prikupiti poveljnikom, kateri so svojo kariero večidel le po aristokratskih salonih in po dvornem parketu bili dovršili. Popisujejo nam tega častnika — ime mu je bilo Tottleben — po nje-

govi vnanjosti kot pravega velikana, moža orjaške postave; po svojem vedenju bil je vedno tih in zamišljen, strog in pravičen. Baš takim značajem, ki si ne vedó pridobiti ne naklonjenosti višjih, ne navdušene ljubezni podložnih se kaj težko posreči, splezati kvišku brez posebnih pokroviteljev — in teh Tottleben ni imel. Toda vse te zapreke je zmagonosno premagal njegov izredni genij! Pred Silistrijo, katero je branil nek bivši topničar pruske armade, iznajdljivi Grah, in brezvspešno v krvavih naskokih napadal slavni Paskievič, pred Silistrijo izumil je pomenljivo načelo in našel važen zakon, da je namreč prst mnogo trdnjši nego kamen. Prava sreča za čast ruskega orožja, da je Menčikov še o pravem času spoznal velike zmožnosti ženjalnega inženerja!

Kmalu so se uverili nasprotniki, da vender ne bode igrača, polastiti se tavrškega vojnega pristanišča. Kamnito zidovje, nakupičeno iz kolosalnega rezanega granita, razdrobili so sicer veliki topovi z ladij in iz prikopov kmalu v prah in pepel, toda Tottleben ustvaril je nasipe iz prsti, branila sta jih on in hrabri ruski admiral Nahimov, in topničarji združenih armad prepričali so se kmalu, da so trčnili na premočnega protivnika. In sedaj stoprav se je pričelo pravo obleganje. Celó leto trudili so se Angleži in Francozi, Turki in Piemontezi, da bi Rusom iz rok iztrgali ta kosček zemlje, mesto sebastopoljsko. Sovražna krogla in razsajajoča kolera pograbili ste, združeni z vremenskimi neugodami, nešteta krdela hrabrih vojakov; angleški polki posebno so ginjevali kakor sneg o pomladanskem solncu, saj je znano, da je od nekega slavnega regimenta ostalo enega dne le — 7 mož.

Še le 8. sept. 1855 se posreči sovražni vojski, v prvi vrsti neusmiljeni enerziji francoskega poveljnika, starega Pelissierja, polastiti se z velikanskimi izgubami glavne utrdbe ruske, silnega Malakova. Našli so razdejano

mesto, po razvalinah trupla hrabrih borilcev, a tudi sedaj so Rusi sovražnikom prepustili le južno stran sebastopoljsko ter se čez ozko morsko zanožino umaknili na severno bregovje. In morda niti tega ne bi dosegli, da ni Nahimov pal, smrtno zadet od sovražne krogle, ter da ni tudi Tottleben, kateri je, jednak velikemu Arhimedu, noč in dan izumeval nova sredstva za obrambo, dobil težko rano na nogi. Sebastopol je bil izgubljen, a čast ruskega imena bila je rešena. Rešil jo je Tottleben, zarad tega napravil je kariero, o kateri se v absolutno vladani Rusiji in tudi drugod nikomur niti sanjalo ni; od navadnega ženijskega stotnika postal je general, šef generalnega štaba, in car Aleksander podelil mu je najvišje rusko odlikovanje. In kar več velja: branitelj sebastopoljski pridobil si je nevenljivo svetovno slavo in njegova načela o umetnosti utvrđenja so postala merodajna ter imajo absolutno veljavo do današnjega dne!

Po krimski vojski odtegnila se je Rusija veliki evropejski politiki za več let. *La Russie ne gronde pas, mais elle se recueille* (Rusija sovraštva ne kuha, pač pa se zbira), ta drastična beseda ruskega državnika Gorčakova izraža bistveno spremenjeni položaj. Za veliko carstvo nastopila je doba dolgoletnega miru, katerega so le deloma kalili ustanek v Poljski, boji v oddaljeni Kavkaziji in srednjeazijski ekspediciji. Ni čuda tedaj, da se mnogo let nič ni slišalo o junaku krimske vojske, Tottlebnu.

Ali prišlo je leto 1877! In ko je sneg skopnil v bulgarski ravnini ter na pobočjih balkanskega gorovja, šel je zopet „Rus v boj“, in kosaške čete preplule so široko Donovo, udarile dalje proti jugu, proti Carigradu, temu cilju nejasne narodne želje in staroruske tradicijske politike! Zopet je svet občudoval požrtvovalno hrabrost ruske vojske, a vrhovno poveljništvo ni bilo kos svoji nalogi. Padali so na ubogo rusko armado hudi udarci pri Plevni, položaj spominal je živo na oprezno situacijo

Listek.

Pisma z hribov.

Gospod urednik!

Kar gotovo ste uže mislili, da Vam je „hribovskega dopisnika“ volk snedel ali pa tisti medved, ki ga v okolici kamniški nikdar bilo ni.

Kaj, nikdar biló ni?! vprašal bode razdraženo kak kamniški nimrod.

No, no, vsaj vas poznamo! Kamniški „purgarji“ imajo vedno kak sport in pa kakor bi kak dunajski židov rekel: *Sie machen gern in Sensation!* ko jim je klanjcev in znamenj zmanjkalo, da bi jih podirali, spravili so se na medveda in, verjemite mi, nikoli ne bode temu štirinajst dni, pisal Vam bode Vaš kamniški dopisnik, da se jim je vsled vednega deževja zaredil tam zadej, za Mekinami kje, — krokodil! In zopet bodo hodili nadenj in pili bodo na njegovo kožo, češ, le pijmo ga, vsaj ta je še dosti draži kakor medvedova!

Pa kaj sem Vam še hotel pisati z naših hribov. Eno hribovsko novelico imam pripravljeno, pa ne vém, če Vam bode ugajala. Za danes samo začetek:

Deževalo je. Ko je dež ponehal vsula se je toča. Potem pa je jel zopet dež padati. In tako je deževalo tri tedne po noči in po dnevi, in o mraku zjutraj in zvečer ni vode. ... Taka-le je. Vreme sicer zelo vpliva na moje živce in zato ne morem pomagati, da je precej vodena, pa če do danes tedna ne bode ponehal dež, pošljem Vam jo celo. Zdaj pa le prosite Boga in sv. Medarda za vreme!

Za danes Vas hočem razveseliti raje z eno povestjo, ki je sicer silno žalostna pa poučna ter po polnem resnična. Začnimo torej!

Enkrat je bil en škric. Zdaj jih je pa še več — bode pristavil brž kak nagajivec. Pa to ni res! Pri nas v hribih je še vedno en sam. Ta škric je bil še mlad in dekleta je imel rad. Aha! In dolgčas mu je bilo v hribih. Verjamemo, vsaj je bilo še Adamu dolgčas, dokler je bil še sam, dasi je bil v raji. Oča so mu dejali: Če ti je dolgčas, povij ga in nanj sedi! A on jih ni poslušal, očeta pametnega in skušenega moža. Druge muhe so mu prišle v glavo. Ko se je storila črna noč, vzjel je od svoje kamrice ključ in šel — na vas. Danes pod okence k Jerici, jutri večer k Marički, pojutranjem k Franciki itd. Ko je prehodil celo vas, začel je zopet pri Jerici.

Zadovoljen je bil sam sè sabo in sè svojo ponočno zabavo — *Honny soit, qui mal y pense!* in vsako noč

Prišel je domu ves zaspan,
Ko mežnar odzvonil je dan!

Prišla je sobota večer. Naš junak je uže na poti.

Kam pelje te ponočna hoja
Tak urno, mladi potnik ti?

tako bi ga radi vprašali, ko tako lahkinih nog — bil je tudi elastičen — stopa po mehkih seno-žetih proti sosednji vasi. Nocoj se je namenil k ongavi Polonici. Tako brhka je bila na zadnjem semnji in za „odpustek“ mu je dala angeljčka iz testa! Tija k Polonici pod okno ga nocoj vleče srce.

Bleda luna na nebu sije tako milo, tako divno milo in čarobno razsvetljuje oblačke, ovčice bele, katere mrzel sever žene na jug, in ko bi bil naš junak le enkrat pogledal k višku, prišli bi mu bili v spomin oni divni verzi Lermontovljevi — če ga je kedaj čital —

Tučki nebesnyja, večnyje stranniki —

in moral bi bil premišljevat, koliko so oblački na boljsem, ki imajo dež, kadar ga hoté, kakor pa mi tu doli v dolini solz, ki ga imamo tudi

po bitki na bregovih breznice Alme — in začuden je vprašalo inozemstvo, zakaj Rusija na bojišče ne pokliče svojega najboljšega in najbolj izkušenega poveljnika, generala Tottlebna. To se je vendar le zgodilo. Tottleben je pričel sistematično oblegati Plevno, osvojil je junaško branjeno trdnjavo, z rusko armado šel je čez Balkan — in v prvi vrsti je njegova zasluga, da se je vojska l. 1877/78 doglala častno za rusko državo, plodonosno za slovanske narode balkanskega poluotoka.

In dandanes tuguje ruski narod nad bridko, prerano izgubo svojega junaka! Pri njegovem grobu se i mi spoštljivo klanjamo slovanskemu veleumu, oziraje se na ono, v toliko skupnih bojih utrjeno pobratimstvo, katero združuje staroslavno avstrijsko vojsko z „rusko armijo“. In v naših prsih rodi se čut, ki je silno podoben neblagi zavistnosti. Spominamo se nemškega cesarstva in onih silnih mož, kateri so ga vstvarili v bojnih, svet pretresujočih vihrav. Skorej bi dejali, da nebo podpira njih prizadevanje, kajti brez razločka podaril jim je izredno dolgoživost ter jim ohranil mladostno silo do najvišje starosti. V istini *gens longaeva*! Pričenši od sivolasega cesarja Viljela, kateri je letos dokončal 85. leto, oglej si veljake, kateri so kumovali novorojeni nemški državci! Moltke, nemški generalfeldmaršal, z Napoleonom I. sigurno največji vojskovodja vseh časov, dočakal je 84. leto, a breme izredne te starosti mu dosedaj niti tilnika ni upognilo. Vojni minister in organizator pruske armade, Roon, dočakal je 80. leto, isto tako Vogel s Falkensteina, še višjo starost so dosegli Herwarth z Bittenfelda in rezni Steinmetz. Zakaj se mi Avstrijci ne moremo ponašati z isto dolgoživostjo, in zakaj je ruskemu narodu nemila smrt pobrala Skobeleva v cvetu mladosti, orjaka Tottlebna v nespolnjeni moški dobi?

Nemci na Kranjskem.

Statistična študija.

Na podlagi ljudskega štetja izišel je uže drugi imenik krajev. V prvem imeniku so bile našteje vse avstrijske dežele s posameznimi okraji, občinami in vasi s številom prebivalcev. Drugi imenik je obširnejši in je izšel za vsako deželo posebej v nemškem in v dotičnem deželnem jeziku. Tak imenik za kranjsko deželo, katerega je „Ljublj. List“ uže naznanil o svojem času, leži pred menoj. V njem najdem, koliko hiš, koliko moških in koliko ženskih prebivalcev, koliko katoličanov, koliko protestantov, judov, koliko Slovencev, koliko Nemcev in drugih narodov je na Kranjskem. Najbolj utegne morebiti č. čitatelje zanimati, po katerih okrajnih glavarstvih in občinah so kranjski Nemci (ali po uradnem

takrat, kadar ga nečemo — tako pravim, bi bil premišljeval naš junak, ko bi bil pogledal k višku, pa on je liki veselo žabico prožno poskakoval čez jarke in mlake, žvižgljal in pel:

Moj očka imajo imajo konjčca dva, —

Pod okence prišedši ozre se na okrog. Nihče ga ne vidi. Lahno potrka: tk, tk, tk. Polonica! Polonica! ali spiš ali tako ležiš? Globok vzdihljaj se čuje. Nato pa se mu vsujejo iz ust sladke besede, sladkejša ko nebeška mana in tržaške fige in goste in vzbrane, kakor državnega poslanca v njegovem „deviškem“ govoru izlivajo se preko goste mreže v nizek hram v srce Polonično. Pa čuj! Prrrr moj d—! Le ga škrica! Le po njem! Fantje izza vogla, gospodar iz hiše, polena, gnojne vile — kakor magyarsko voliše!

Tu nas zapusté naši viri. Obrnili smo se osobno na našega junaka, da bi nam pomagal končati to romantično povest. Toda bil je zelo kratkih besedi. Modroval je: *Odi profanum vulgus et arceo*, pristavil resignirano. Oh zdaj pa nikdar, nikdar več — potem pa so se čule samo posamezne besede: drug dan — hrbet „plav“ (kakor tistega kamniškega gospoda, ki je v Bistrici mize popravljaj z njim) — žan-

jeziku: „prebivalci z nemškim občevalnim jezikom“ raztrošeni. Naj posnamem torej iz omenjenega imenika, izdan po c. kr. statistični centralni komisiji (zaloga Alfred Hölder, Beč), sledeči pregled:

V ljubljanskem mestu je Nemcev, to je oseb z nemškim občevalnim jezikom, 5658; od okrajnih glavarstev ima:

Postojina 124, Šmihel 48, Slavina 29, Senožče 16, Vreme gorenje 14; skupno število: 268;

Kočevje (sodnijski okraj kočevski): Stari Log 1030, Nemška Loka 341, Polom 549, Gotnica 463, Kočevje 2864, Knežja Lipa 290, Trava 141, Novi Lazi 684, Koče 374, Lienfeld 513, Mala Gora 778, Srednja Vas 1403, Mozelj 1378, Morovec 240, Koprivnik 1914, Kočevska Reka 418, Črni Potok 306, Draga 111, Tiefenbach 273, Log 247, Velike Lašiče (sod. okraj) 11; Ribnica (sod. okraj): Dolenja Vas 310, Ribnica 30; skupno število: 14674;

Krško: Raka 11, Studenec 21, Krško 43, Cerkije 16, Št. Jarnej 19, Velika Dolina 31, Kostanjevica 23, Mokronog 79, Št. Rupert 11, Radeče 94, Boštanj 16; skupno število: 377; Kranj: Škofja Loka 140, Železnike 14, Predvor 30, Kranj 192, Predaselj 11, Tržič 100; skupno število: 508;

Ljubljanska okolica: Studenec 22, Grosuplje 15, Devica Marija 57, Moste 102, Šiška 309, Medvode 17, Borovnica 12, Vrhnika 42; skupno število: 593;

Litija: Režiše 16, Hotič 36, Litija 109, Šmartno 61, Zagorje 376, Draga 16, Višnja Gora 20; skupno število: 704;

Logatec: Idrija 127, Stari Trg 13, Gor. Logatec 15, Dol. Logatec 23, Planina 38, skupno število: 230;

Radóvljica: Jesenice 40, Koroška Bela 20, Kranjska Gora 32, Rateče 29, Bela Peč 606, Bistrica 17, Kropa 12, Lesce 15, Radóvljica 60, Bled 30, Begunje 131, skupno število: 998;

Novo Mesto: Šmihel-Stopiče 31, Poljane 577, Novo Mesto 406, Čermošnice 1942, Brusnice 14, Smuk 914, Žužemperk 59, Trebno 34, skupno število: 3993;

Kamnik: Podrečje 14, Domžale 68, Mengiš 24, Mekine 14, Kamnik 125, skupno število 266;

Črnomelj: Gradac 27, Metlika 69, Semič 68, Stari Trg 18, Dobliče 142, Telečji Vrh 73, Planina 508, Čepelje 139, Črnomelj 31, Kot 33, skupno število 1123; skupaj 29392

Kompaktni so Nemci samo v kočevskem sodnijskem okraju, kjer pa poleg 14323 Nemcev tudi 5622 Slovencev biva. Kompaktno bivajo tudi v treh občinah novomeškega okraja: Čermošnice, Smuk, Poljane (tu se še nekoliko Slovencev mešajo), v Beli Peči na Gorenjskem in na Planini (v črnomeljskem okraju). Drugod so raztresene večinoma le posamezne rodline.

darji — potem sodnija — sitnosti, pota in na vse zadnje — nič!

In kaj dela zdaj? vprašate me sočutno.

Pameten je. V poznih večernih urah piše brožurico: „O ponočevanju in o žganjarski kugi“ in zvedeli smo, da jo namerava podariti naši vladi, katera je baje boj napovedala pijančevanju in ponočevanju. Kako različno! Francoska vlada se pretepava z „nebeškim kraljestvom“ in naša s peklenskim in zato imajo Francozje kolero mi pa večno deževje, trtno uš, točo itd. itd. Sicer pa tudi deževje ni brez nobene koristi. Pobralo nam bode vse muhe in mušice, komarje in brenčeljne. V Ljubljani pa imate „Brenčeljna“, katerega pobira suša; ali ga je uže? Kako različne potrebe imajo živali v raznih krajih!

Kako pa Vi, gospod urednik? Jaz sem zdrav, samo podagra me časi veže pri slabem vremenu. Peklene bolečine! Ne privoščim Vam je. — Ja, ljubljanski radikalci? So še tako bojevit, še pisarijo v Zagreb in v zlato Prago? Menda jih je dež nekoliko omehčal.

Dejž to pan Buh!

Ves Vaš

Hribovec.

Na Kočevskem so skoro vse občine čisto nemške. S Slovenci so pomešane le sledeče: Kočevje (108 Slov.), Trava (530 Slov. in le 141 Nem.), Novi Lazi (84 Slov.), Srednja Vas (76 Slov.), Mozelj (64 Slov.), Morovec (56 Slov.), Draga (713 Slov. in le 111 Nem.), Log (63 Slov.).

V novomeškem okraju je nemška občina poljanska s Slovenci (185) pomešana, v ribniškem okraju ima Dolenja Vas med 2159 ljudmi 310 Kočevjarjev.

Drugi Nemci prebivajo v slovenskih občinah, primeroma največ v Ljubljani, kjer jih je dobra $\frac{1}{5}$ vseh stanov. Enako pa tudi v Novem Mestu, kjer jih je baš 20% Nemcev. Nad 100 Nemcev brojijo še sledeče slovenske občine: Postojina, Škofja Loka, Kranj, Tržič (100), Šiška, Litija, Zagorje, Idrija, Begunje, Kamnik. V vseh drugih slovenskih občinah je število Nemcev manjše nego 100.

To je dejansko razmerje narodnosti nemške na Kranjskem, posneto iz ljudskega številskega od l. 1880. Iv. L. v K.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

O včerajšnjih volitvah za deželni zbor moravski znano je do sedaj le toliko, da je česka stranka zmagala v zelo dvomljivem okraju hradiškem, kjer je izvoljen moravski namestnik baron Schönborn. Tudi v volilni skupini daškiški prodl je česki kandidat. Iz drugih okrajev dosedaj nimamo poročila.

V Mariboru obdržaval se je predvčerajšnjem shod konservativnih volilcev velikega posestva na Štajarskem z zaupnimi možmi slovenske narodne stranke. Sicer ni znano, kaj se je na tem shodu ukrenilo, no verjetno je, da se je doseglo sporazumljenje gledé skupnega postopanja pri volitvah za deželni zbor. — Znani narodnjak prof. dr. Gregorec kandidiral bode v kmetskem okraju ptujskem.

Hrvatski sabor razpravljaj je včeraj o predlogu, naj se društvu za zidanje stolne cerkve v Zagrebu podeli 5000 gld. podpore. Po stari navadi prouzočil je Starčević zopet škandal, opónašajoč kardinalu Mihaloviću, da dohodke svoje nadškofije krati na škodo društvu za zidanje stolne cerkve ter da zato v Budimpešti zida palače. Predsednik je radi te izjave grajal Starčevića, kateri je počel kričati, da je kardinal madjarski agitator. Po daljši debati dovolil je sabor omenjeno podporo.

Iz Sarajeva se javlja, da so bili predvčerajšnjem pri ministru Kallayi povabljeni vsi višji vojaški in civilni dostojanstveniki okupiranih provincij. Minister se je povoljno izrazil o upravi bosenski. Jutri odpotuje minister iz Sarajeva ter se vrne naravnost na Dunaj.

Tuje dežele.

V ponedeljek obdržavala se bode druga seja konferencije za rešenje egiptovskega vprašanja. V raznih časopisih bilo je čitati, da Avstrija zavzema posebno stališče nasproti nekaterim točkam konferenčnega programa. Kakor se z Dunaja poroča, so one vesti neosnovane. Avstrija skrbela bo sicer za to, da oni, kateri imajo pravo na odškodovanje, ne bodo trpeli škode, sploh pa bode postopala v soglasji z ostalimi vlastmi. Naglašja se tudi, da vlasti ne bodo privolile v to, da se Turčiji kratijo pravice v Egiptu.

Francoska zbornica pristala je z 414 proti 113 glasovom na to, da se ustava revidira samo v oni meri, kakor to želi vlada. Drugo vprašanje je sevéda, bode li na revizijo pristal tudi senat, kateremu se ima skratiti moč. Najbrže se bode moral sklicati kongres; debata v kongresu bode zelo ostra, ker so uže v zbornici nekateri radikalci prijavili amendements v slučaju kongresa.

V Tonkinu postaja položaj čem dalje, tem resnejši. Kakor se iz Pariza poroča, zagovarja kitajsko ministerstvo vnanjih zadev postopanje kitajske vojske v Tonkinu. Francoska bode morala zelo energično postopati.

pati, da si pribavi zadovoljščino. Zapovednik vojnega brodovja francoskega dobil je povelje, naj bode za vsaki slučaj pripravljen. Zelo verjetno je, da pride do krvavega sukoba med Francosko in „nebeškim“ kraljestvom.

Dopisi.

Iz kamniškega okraja 4. julija. (Izvirni dopis.) Razveselila me je včst, katero je prinesel Vaš cenjeni list, da bode pri okrajni učiteljski konferenciji v Kamniku letos popotni učitelj gosp. G. Pirc predaval o šolskih vrtilih. Želimo g. predavatelju naboljšega uspeha. Sicer se je o tej važni zadevi uže nekaterikrat pri učiteljskih zborovanjih razgovarjalo, a žalibože, da se je baš v sadjereji jako malo napredka pokazalo v tem okraji, kateri pa ima za sadje jako ugodno zemljišče in podnebje. Morda ga ni okraja na Kranjskem, v katerem bi se nahajalo tako malo šolskih vrtov, kakor ravno v kamniškem. In še ti, katerih menda ni čez pet, ne zadostujejo nikakor terjatvam, ki se stavljajo gledé šolskih vrtov. V kako žalostnem stanju se nahaja v tem okraji sadjereja! Ako ideš skozi vasi, moraš se pač čuditi, da drevje vender še kaj rodi, ko se mu vender čisto nič ne postreže. Edino le v pogorskih krajih, kakor n. pr. v Palovčah in Tunjicah, pečajo se še nekoliko s sadjerejo, a tudi tu je gledé vzgojevanja dreves vse le jako primitivno. Cepijo seveda le na najslabši način; drevesnico, ne vém, ima li kateri posestnik v tem okraji, ali ne. Sadjá boljšega plemena se, razun pri nekaterih premožnih posestnikih, nikjer ne nahaja. Tu pa tam se učitelji trudijo, da poučujejo dečke v cepljenji, a žalibog, da to nima dovoljnega uspeha, kajti učenci, ki nimajo prilžnosti, cepljenja se vaditi v šolskih vrtilih, se potem, ko iz šole ostanejo, s prav redkimi izjemami za sadjerejo dalje ne brigajo. In kako tudi? Saj morda deček ni nikdar vcepil kacega drevesa, da bi ga potem v svoje veselje gledal do onega časa, ko mu prinaša sad.

Znano mi je, da po več krajih na Kranjskem učitelji poučujejo samo teoretično v kmetijstvu, za kar se jim po poročilu okrajnih nadzornikov dajo tudi primerne nagrade. Vsak delavec je istinito plačila vreden, in učiteljem, kateri imajo malo plačo in nikakoršnih drugih postranskih zaslužkov, pride taka podpora prav; toda s tem namen, povzdigniti kmetijstvo, ni dosežen. Denar, ki se potroši za remuneracije takim učiteljem, ki brez šolskih vrtov, le teoretično poučujejo v kmetijstvu, je po polnem proč vržen.

Znan mi je slučaj, da so se nekega leta v nekaterih okrajih dajale učiteljem prav dobre remuneracije za teoretični kmetijski pouk, seveda, ker so za ta pouk izkazali prav mnogo učnih ur; nasprotno pa so dobili učitelji, ki so se s sadjerejo prav veliko pečali in na več sto drevesec z učenci pocepili, le prav pičle nagrade. Seveda v takih slučajih njiso kriva šolska oblastva, pač pa kolikor toliko dotični poročevalci, ki so sploh dopuščali, da se je s teoretičnim poukom čas tratil. Učence ljudske šole teoretično v kmetijstvu poučevati, reklo bi se, vodo s sitom zajemati.

Kjer še šolskih vrtov ni, naj se občinam zaukaže, da morajo šolske vrte preskrbeti; le po teh je nadejati se, da se povzdigne naša zanemarjena sadjereja. Občine se bodo pač začetkoma branile takih naprav, kakor jim sploh novotarije ne ugajajo; a ko bodo pozneje uvidele koristi, katere jim dajejo šolski vrtili, podpirale bodo izvestno rade učitelja pri tem važnem poslu, kakor se to godi tudi v onih krajih, kjer šole preskrbujejo vso šolsko občino z lepo vzgojenimi drevesci. In ko bi šolske drevesnice, posebno na Gorenjskem, vzrejale mnogo tepek, ki so med vsem sadnim drevjem najrodovitnejše in za mošt najboljše, uverjeni bodimo, da bode to najboljši pripomoček zoper „žganje“, ono kugo, katera se od leta do leta bolje širi in naš nedkaj tako zdravi in čvrsti narod uničiti preti. Ako bode imelo naše priprosto ljudstvo mošt, ka-

terege bi si naši posestniki za kakih 20 let lahko čez domačo potrebo pridelali, izvestno ne bode srkalo s tako strastjo one pogubne „brljavke“, kakor sedaj.

Razne vesti.

— (Slavnost na čast Ivanu Subotiču.) Iz Novega Sada se poroča o sijajni svečanosti, ki jo je priredila 20. junija „Matica Srbska“ bivšemu svojemu večletnemu predsedniku dr. Ivanu Subotiču v proslavo 50letnega njegovega pisateljskega delovanja. Subotič je dandanes advokat v Osieku, predsednik srbskega kluba v zagrebškem saboru, državni poslanec in politični vodja svojega naroda. Uže l. 1834 jel je delovati na slovstvenem polju in kmalu zaslovel kot izvrsten dramatični pesnik, zgodovinar, kritik in publicist. „Matica“ je omenjenega dne slovesno odkrila njego nadpršno podobo in mu darovala srebrnavorov venec; srbsko dramatično društvo mu je poklonilo dragoceno pisalno pripravo in duhovščina mu je dala v spomin tega dneva zlato peró v dar. Vsi odlični srbski domoljubi so jubilantu čestitali. Zvečer je bil banket v dvorani hotela „Cesarica Elizabeta“. Napivalo se je vladarski rodovini in slavljenemu možu. Poseben vtis je naredila napitnica soproge Subotičeve, ki je z ljubimi besedami nazdravljala svojemu možu. Iz vseh srbskih krajev došli so navdušeni brzojavci.

— (Strah pred kolero.) Francoski „Figaro“ pripoveduje svojim čitateljem sledečo orijentalno legendo: Nek Turčin jezdari je proti Smirni. Bil je uže blizu mesta — kar zagleda strašno prikazen: kolero, pravo kolero, ki je šla po isti poti, kakor on, v Smirno. Ubogi Turčin zgrudil se je iz strahu raz konja in padel na kolena. Koleri se je pa jel mož smiliti; uljudno ga je poprašala, kaj želi. Turek je prosil: „Če uže greš v Smirno, prizanesi meni in moji družini!“ Ginjeno je kolera obljubila, kar je mož zahteval. Sedaj postal je bolj pogumen in vprašal je dalje, koliko ljudi bode pobrala v Smirni. „Ravno dva tisoč!“ je bil odgovor kolere. Ko je Turek prijezdil v nesrečno mesto, kosila je uže smrtna kosa. Na stotine jih je umrlo vsak dan in kmalu je bilo število 2000 prekoračeno. Čez 5000 žrtev nabralo se je v malo tednih! Tedaj se je pa Turek jezil in dejal: „No, kolero zopet vidim, ji hočem povedati v obraz, kako me je nalagala!“ Res jo kmalu sreča. „Laznjivka ti“, ji zakliče, „ti si jih pobrala 5000, a obljubila si mi, da jih pomoriš le 2000. To je grdo od tebe!“ Mirno mu je kolera odgovorila: „Priatelj, ti se motiš. Jaz sem jih pokosila ravno dva tisoč; ostanek pa ne gre na moj račun — ostanek je pobral tovariš moj — strah!“

Domače stvari.

— (Mestni stalni zdravstveni svet) imel je včeraj zvečer ob 6. uri v magistratni dvorani sejo, kateri je predsedoval c. kr. vladni svetnik, vodja deželne bolnišnice g. prof. dr. Valenta. Navzočih je bilo 8 članov. Zaradi preteče kolere se je sklenilo, priporočati, da se razkuževanje pomnoži posebno na javnih prostorih in vvede na novo po vojašnicah in učilnicah, da se popravijo vse slabo pokrite jame po hišah, naroči zdravnikom, da oznanijo vsak slučaj driske, če se jim le količjak sumniv zdi, da so sodi za odvažanje človeških odpadkov hermetično zaprti in se večkrat razkužijo in da se prestavijo fjakarji od Slonove kavarne, ker je asfaltni tlak uže ves razbit, in je smrad, ker se amonijak zaleze med razpoke tlaka, velik, na drugo stran pred vojaško bolnico.

— (Telefon v Ljubljani, ka-li?) Videti je, da se je epohalna iznajdba Graham Bellova uže udomačila v našem mestu ter da prva žica telefonskega omrežja veže našo delegirano sodnijo z — uredniškimi prostori „Slov. Naroda“! Vsaj drugače si ne moremo tolmačiti včerajšnjega tendencioznega poročila tega dnevnika o sodnijski obravnavi Tavčar-Sukljejevi. Posebnega poročevalca „Slov. Narod“ ni bil odposlal k obravnavi; kot poslušalci so bili sploh le štiri gospodje navzoči, in uverjeni smo, da nikdo izmed njih, ne prezidjalni tajnik vit. Schwarz, niti tiskar Bamberg, ne sodn. pristav dr. P., niti sodn. avskultant Sm. se ni pregrešil s tem poročilom. Tedaj, ali telefon — ali pa je morda g. dr. Tavčar sam si ohladil svojo jezo

zaradi včerajšnjega moralčnega poloma z omenjenim hudomušnim poročilom! Bore ti doktor! Zakaj je neki včeraj tako trdovratno molčal pri obravnavi — kajti posamezne, malo okusne interjekcije vender vsaj pred sodnijo ne morejo nadomestovati juridičnih argumentov —, zakaj včeraj ni pobijal protivnika nejurista ter ovrgel njegovo, kakor dr. T. sam priznava, žalilne trditve? In zakaj ni s kako osoljeno repliko prilike dal nejednakemu nasprotniku, improvizovati drug „uvodni članek“? Preveč prizanesljivosti, gospod doktor, ali pa — nekoliko strahu in precej slabe vesti! Ker tedaj poročilo „Slov. Naroda“ izvira iz Tavčarjevega peresa ali je vsaj pisano po njegovih inšpiracijah, ne čutimo nobene potrebe, bolj na drobno prerahljati zanimivo to izjavo. Le svoje milovanje moramo še izražati žurnalističnemu kolegi iz „Narodne Tiskarne“! Dokaj nezgode je prestal v zadnjem času, sedaj še ta nesreča, da je v precej iztrebljeno krdele njegovih sotrudnikov vstopil — dr. Ivan Tavčar! Milujemo, srčno milujemo!

— (Petdesetletnica kupčijskega zavoda Mahrovega.) Jutri obhaja ta daleč po svetu znani zavod 50letnico svojega obstanka. Iz daljnih in bližnjih krajev prišli so gostje, nekdanji učenci zavoda, da se udeležé redke slovesnosti. Zjutraj ob 8. uri je sv. maša, ob 10. uri pa v redutni dvorani slavnostna beseda. Zvečer je v kazinskih prostorih banket, ki bode združil vse prijatelje vzglednega tega zavoda.

— (Zrelostni izpiti) vrše se zdaj na učiteljskem izobraževališči v Ljubljani. Včeraj so bili izpiti za preprande pri kraji in pričeli so se izpiti za učiteljske kandidatije. O izidu skušenj bomo poročali po završetku.

— (Slov. delavsko pevsko društvo „Slavec“) priredi v nedeljo 6. t. m. svoj prvi redni občni zbor, in sicer v salonu gostilnice „pri zvezdi“ (Ferline) ob 2. uri popoldne. — Dnevni red: 1.) Sprejem in vplačevanje novo vstopivših članov; 2.) nagovor predsedstva; 3.) društvene vesti sedanjega osnovalnega začasnega odbora; 4.) poročilo blagajnika; 5.) volitev novega odbora; 6.) razni nasveti. — Vsled zeló važnega dnevnega reda vabi vse čest. občinstvo ter prijatelje petja in gg. člane k obili vdeležbi najuljudnejše odbora.

— (Promenadna godba.) Jutri opoldne svirala bode v Zvezdi vojaška godba. Program: 1.) Koračnica; 2.) „Cvetlična kraljica“, ouvertura od Conradija; 3.) „Prvo zdravljenje“, valček od Straussa; 4.) kvintet iz Bellinijeve opere „Sonambula“; 5.) „Lojzika“, franc. polka od Straussa; 6.) hitra polka od Straussa.

— (Med potjo umrl je) predvčerajšnjem Janez Štajer, delavec, 46 let star, iz Škofje Loke na Marija Terezije cesti za vodenico, ko so ga nesli v bolnico.

— (Izgubil) je danes nekdo v Špitalskih ulicah 20 frankov v zlatu in mošnjček, v kojem je bilo 4 gld 45 kr.

— (Zblaznela) je neka ženska perica iz Bezovika in prišla danes k policiji na rotovž, tožeč, da je neznan mož ostrupil njenega otroka. Mož zblaznele je hitro prišel za njo in jo odvedel domov.

— (Koleno zdrobil) je lesen železniški prag včeraj nekemu delavcu Rudolfove državne železnice. Prenesli so ga v bolnico.

— (Koncesijo) za pričetna dela ozkotirne lokalne železnice od glavne proge ogerske državne železnice Zagreb-Reka do Kolpe, oziroma do deželne meje, podelilo je ogersko ministerstvo gosp. Josipu pl. Savinscheggu, posestniku v Metliki.

— (Prememba posestva.) Graščino Nemška Vas pri Krškem kupil je od g. Stämpfla iz Freudenthala na Gorenjem Astrijskem c. kr. umirovljeni stotnik g. Rea de Castello za 15 500 goldinarjev s fundus instruktusom vred.

— (Požarna kronika.) Samotna kočá Matije Kuge v Gorenjem Mamolji (okraj litijski) vnela se je 20. jun. t. l. ter pogorela do tal. Škode je 450 gld., a lastnik je zavarovan za 350 gld. — Dne 1. t. m. pa je pogorela v Čepļah (Brdo) kočá Marije Br. Otroci so se igrali z žveplenkami in zanetili ogenj, ko je posestnica bila na polji. Koča je pogorela po polnem in tudi hlev z 10 centi sena, 30 centi slame in 5 polovnikov žita. Škode je 250 gld.

— (Velika riba.) Dne 3. julija so v bledskem jezeru ujeli nenavadno velikega soma, ki je tehtal 38.6 kg. ali 69 funtov.

— (Iz Kranja) se nam piše: Sinoči smo opazovali požar v cerkljanski okolici in danes nam je došla vest, da ste na Spodnjem Berniku dve hiši z ostalim poslopjem pogoreli; natančnega sporočila nam še manjka. — Danes okoli poludne pal je stalni delavec tukajšnje železniške postaje Šoklič v apneno jamo, v kateri se je ravno včeraj apno gasilo, tako nesrečno, da je obtičal z glavo v apnu in bi se bil gotovo zadušil, ako bi ne bili ljudje zapazili nog, ki ste moleli iz apna. Potegnili so reveža še živega iz jame; sedaj toži čez grozne bolečine v očesih in bati se je, da bo oslepel. — Fanta, ki je pred štirimi tedni pri Okroglem Savo prebrestil hotel, so danes pri Prašah iz vode potegnili. — V sredo sta se v hiši Ane Labernikove v Cerkljah hlapca France R. in Janez St. iz Cerkljan v pijanosti nekoliko sprekla; pri tej priliki je Janez St. Franceta R. s kolcem tako po glavi udaril, da se je takoj na tla zgrudil in potem ga je še tolkel; drugi dan je France R. umrl; sodnijski pregled ubitega se vrši danes.

— (Slavnost v Gorici preložena.) Goriska „Soča“ javlja nepričakovano vest, da se blagoslovljenje zastave bralnega društva jutri ne bo vršilo. O uzrokih poročala bo v prihodnjici.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 5. julija. „Wiener Zeitung“ objavlja zakon o prikladih k zemljiščino-odveznemu zakladu na Kranjskem. — Pri deželno-zbornih volitvah na Nižjeavstrijskem ni pridobila nobena stranka novih sedežev; v mestnih skupinah moravskih priborili so si Čehi 12 mandatov.

Brno, 4. julija. V mestni skupini hradski zvoljen je deželni poslanec namestnik grof Schönborn z 361 glasovi proti županu Protzkarju, ki je dobil 295 glasov.

Beli Grad, 4. julija. Kralj Milan pride koncem avgusta na Dunaj, od koder se poda v kopel, katero mu bodo zdravniki nasvetovali.

Marseille, 4. julija ob 8. zvečer. Od poludneva nihče za kolero umrl.

Toulon, 4. julija. Včerajšnjega dne 5 mrličev za kolero. Epidemija se v obče obrača na bolje.

Toulon, 4. julija. Od danes zjutraj 7 mrličev za kolero, tedaj v 24 urah dvanajst; dvanajst novih bolnikov za kolero je prišlo v bolnišnice.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 5. julija.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	80.50
„ „ „ srebro	81.45
Zlata renta	103.15
5% avstr. renta	95.75
Delnice narodne banke	855.—
Kreditne delnice	303.75
London 10 lir sterling	121.85
20 frankovec	9.67*
Cekini c. kr.	5.76
100 drž. mark	59.55

Uradni glasnik

z dne 5. julija.

Eks. javne dražbe: V Tržiči zemljišče Jere Globočnik iz Retenj dne 28. julija (3. narok). — Na Vrhnikih zemljišče Janeza Dormiša iz Paku (1975 gld.) dne 29. jul., 29. avg. in 30. sept. — V Vipavi zemljišče Fr. Žorža z Slapa (110 gld.) dne 22. jul., 22. avg. in 23. sept. — V Ložu zemljišča Andr. Marinčiča iz Pudoba dne 26. jul., 27. avg. in 26. sept. — V Rudolfovem zemljišče Josipa Kobeta iz Gorenje Težke Vode dne 30. jul. — V Senožečah zemljišče Jan. Premrova iz Stran dne 30. jul. in 27. avgusta.

Tuji.

Dne 3. julija.

Pri Maliči: Vit. pl. Stahl, zasebnik, z Dunaja. — Hlavček, c. kr. post. vodstva koncipist, in Schleper, zasebnik, iz Trsta. — Globočnik, posestnik, s soprogo, iz Železnikov.

Pri Slonu: Hummer, profesor, z Dunaja. — Adamič, soproga uradnika, iz Budimpešte. — Mracsek, koncipist mestnega zastopa, iz Brna. — Kovačič, uradnik, s soprogo, iz Trsta. — Dr. Kenda iz Vipave. — Starič, zasebnik, iz Il. Bistrice. — Pleteršnik, želez. uradnik, iz Kranjske Gore.

Pri Tavčarji: Götz, trg. popotnik, iz Frankobroda. — Nussa, lesni trgovec, iz Trsta.

Pri Virantu: Knoll, trgovec, iz Rudolfovega.

Meteorološko poročilo.

Mo-krina v mm	0.00
Nebo	mg. obl. js.
Vetrovi	vzh. sl. svzh. sl.
Tempe-ratura	+17.0 +25.4 +19.8
Stanje baro-metra v mm	737.06 736.10 737.18
Čas opazovanja	7. zjutraj 2. pop. 9. zvečer
Dan	4. julija

J. pl. Trnkoczy, lekar pri „pri zlatem samorogu“ priporoča in razpošilja s poštnim povzetjem Marijacejske kapljice za želodec,

kterim se ima na tisoče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten uspeh pri vseh boleznih v želodcu in so neprekosljivo sredstvo zoper: mankanje slasti pri jedi, slab želodec, urak, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavobol, krč v želodcu, bitje srca, zabasjanje, gliste, bolezni na vranioli, na jetrih in zoper zlato žilo. — 1 Sklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gld., 5 tucatov samo 8 gld. Svarilo! Opozarjamo, da se tiste istinite Marijacejske kapljice dobivajo samo v lekarni pri „Samorogu“ zraven rotovža na Mestnem trgu v Ljubljani pri J. pl. Trnkoczy-ju. Razpošiljava se le jeden tucat.

Brez te varstvene znamke, postavno zavarovane, ima se to zdravilo po dr. Maliču smatrati kot ponarejeno.

Cvet zoper trganje

po dr. Maliču

je odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križu ter živcih, otekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa, če se rabi, pa mine po polnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvetu zoper trganje po dr. Maliču“ s zraven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Zahvala.

Gospodu pl. Trnkoczy-ju, lekarju v Ljubljani. Moja mati so na protinske boleznih na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspešno rabili. Ko je pa bolezen čimdalje hujša prihajala in uže več dni niso mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski cvet po 50 kr. ter si ga nemudoma naročim. In res imel je čudovit uspeh, da so se po kratkej rabi oprostili mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam torej dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v jednakej bolezni priporočam. Vašej blagorodnosti pa izrekam najprisrčnejšo zahvalo, z vsem spoštovanjem udani

Fran Jug, posestnik v Šmarji pri Celji.

Planinski zeliščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in pljučne bolečine 1 steklenica 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Pomuhljevo (Dorsch)

najboljše vrste, izborno zoper bramore, pljučnico, kožne izpuške in bezgavne otekline. 1 steklenica 60 kr.

Salicilna ustna voda,

najboljše za ohranjanje zob ter zobnega mesa in takoj odpravi smradljivo sapo iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Kri čistilne kroglice, c. kr. priv.,

ne sme bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasjanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skazenem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v skatuljah a 21 kr.; jeden zavoje s 6. skatuljami 1 gold. 5 kr. Razpošilja se le jeden zavoje.

Naročila iz dežele izvrše se tekoj v lekarni pri „Samorogu“

Jul. pl. TRNKOCZY-ja na Mestnem trgu v Ljubljani.

Japonska ajda

edino prava in ravno naravnost došla se dobi letos zopet,

kilo 28 kr., z njenim natančnim popisom le pri

J. R. Paulin-u

zaloga špecerijskega blaga v Ljubljani.

Ona je posebno izvrstna tudi za zeleno krmo in v prid čebelar.

NB. Nahaja se neka sibirski ajda v kupčiji, japonski le v podobi zrnja po polnem enaka, ali v njenem bogatem pridelku nikakor ne, torej „pozor“ pri nakupovanju. (60) 7—2

Račune, nakladne liste, kuverte, vizitke, sploh vsakovrstne

tiskovine

izgotovlja v mičnej izvršbi in po nizkih cenah

tiskarna

Kleinmayr & Bamberg

v Ljubljani.

A. Mayer-jeva

trgovina

piva v steklenicah

v Ljubljani

priporoča

carsko in izvožno marcno pivo

v zabojčkih po 25 ali 50 steklenic.